

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი

საქართველოს ენციკლოპედიის
ჯორჯიანი ბიბლიოთეკა

ვახტანგ VI

კრებულები

მეფე, ვახტანგ VI
კრებული

შეგონება

კაცმან უნდა თავის საქმე ყველა ღვთითა მოივარგოს, ამ სოფელსა ხელი ჰყაროს, იქაც ბარგი დაიბარგოს, მოყვარეთ და ამხანაგთა თავის რიგით რამე არგოს, სახელის ხე საჩრდილებლად წყლისა პირსა სამე დარგოს.

ნაცვლად ჩემთა სიკეთეთა

მე შევამკვე ცა, ქვეყანა, ზღვა, მთა, ველი, ნაყოფთ გვარი, აბრამს უხმე საყვარელად, მედ აღვითქვი თემთა მზღვარი, განვამდიდრე, განვამრავლე, ზეცით მოვეც ნაყოფთ ცვარი, ნაცვლად ჩემთა სიკეთეთა აღმიმართეს საკვდად ჯვარი. შევამრწუნე მეგვიპტენი, რისხვით მივეც დანამწვარი, აღვაშფოთე სასწაულით, მოუვლინე მკალი, მყვარი, განვიყვანე ხელთა მათგან უჭირველად განაგვარი, ნაცვლად ჩემთა სიკეთეთა აღმიმართეს საკვდად ჯვარი. ღამე უძღვი ნათლის სვეტით, დღე ღრუბლით ვჰყავ იგ მოარი, ზღვა განუბე, განვიყვანე, მწყურვალთ მივეც კლდისგან ღვარი, არ განუცვდათ სამოსელი, მანანით ვქმენ გამაძღარი, ნაცვლად... შევიყვანე აღთქმის თემსა, დაუმკვიდრე მთა და ბარი, სულ აღვხოცე მტერნი მათნი და დავადევ მათი ზარი, მეფენი და წინამთქმელნი მივეც მათი გამაზარი, ნაცვლად... ხორცი ვისხენ ქალწულთაგან, ვიქმენ მათი შენამყვარი, ბრმათა თვალი აღუხილე, მკელობელი მათი ვარი, სნეულთ მივეც განკურნება, აღვადგინე მათი მკვდარი, ნაცვლად...

კაემანი

დავემონე კაემანსა, სევდა მომხვდა მისთვის წამლად, მეღნად ნაღველს მოვიხმარებ, აღმოვაწებ გულსა კალმად; ლხინის ბაღის მოსარწყავად ცრემლი მიმდის გასალამად, ველი, სამე გამომიჩნდეს გამომყვანი დასამალმად. სწავლა გავს წყალსა წმიდასა რუულად მომდინარესა, რა მიხვდეს კარგსა სათესსა დროსა, ჟამსა და არესა, აღმოაცენებს ნაყოფსა

ასწილად შესაწყნარესა. მორწყული ქვიშა ანასდად გაიდენს, გაიტარესა. მიაგავს ჩვენი სიცოცხლე რუსთა წალკოტის წესებსა, რა გამოჩნდება ნაყოფი, ჭია სჭამს ბევრ ათასებსა, სისრულეშია სიცივე დაჟრის და დააკვნესებსა. დანამწიფარსა ყინული ფოლადებრ დააკვესებსა. მიხედე, ჟამმა რა მიყო ცრუმა და ანასდეულმა, დასწყნარდი, ბოლო მოუღე სიჩქარით ანასდეულმა, სიგლისპისაგან სიმკვახე ამწიფე ანასდეულმა, აწ სვიანობა მოიღე, სიავის ანასდეულმა. რადგან სჩქარობ, დავსწყნარდები, მოგიტმენ და მოგიჭირვებ, რაცა მოგყავს მოსავალი, არა რადმე გავიკვირებ, დამადლებით დაგიმადლებ, რასაც რასმე მომიძვირებ. სხვა ადგილი მოსახმარი მიმაჩნია, მივაშურებ. ყრმათა ატყუებ უგბილთა, ვაჟთა სილადით დარევ და, შუაკაცს გამოუცდელსა ხელსა სიჯაბნით დარევ და, მიკვირს, ბერ-კაცსა რაღა სწადს, ისიც იმათვე დარევდა! ქვე დავრჩებით და გაცვდები, თუ იქლა ჩვენთვის დარევდა. ცუდ უბადობით ვაშრომებ დღესა, დროსა და ჟამებსა, რუსთა ზაფხულებრ გაივლით მოსოფლიოსა წამებსა, რა გამყვეს, ანუ რა დამრჩეს, ვით რამე დამიამებსა? უნაყოფოსა ვემსგავსე ხისა რისამე გვამებსა. რა არის ზრუნვა კაცისა, დროთასა ვხედავ ქცევასა, მიწყვივ ბორბლისა ბრუნვასა, სხვადასხვა-რიგა ზევასა, ეგებ მობრუნდეს შენთვის ცა, მორჩე ჟამისა რევასა, მზეს შეხვდეს დია ხუთ კუთხად, მოგცემსცა მტერზედ ძლევასა. წყალმან არა ქნას სისველე, რითლა ეწოდოს წყალია? ცეცხლმან არ დასწვას ნივთები, სად გამოჩნდება ალია? აგრევ სოფელმან ცქაფობა, მითხარ, რა მოსაკრძალია? ბუნების საქმეს იქმონენ უცვლელად, დაუმალა. სიბრძნით ალაგო ყოველი, საქმით ა განასრულითა, წესიერებით შეამკო, საზომი განა სრულითა, არვინ დააგდო წყალობის კარითა განასრულითა, უსხეულონი მსახურად ზოგნი ყო, განა სრულითა.

***

რანი და, მოვაკანი და, სახლი და, კარი, ბანი, და, გათავდა ყოვლი წერილი, ანი, ბანი და, განი, და... ვიარე ყოვლი ქვეყანა სიგძე და სივრცე, განი, და, ვერა ვპოვე რა მის მეტი, დავყარე ძმა და დანი, და... ხორცსა

მრავალი დავაკლე, სულს მივეც იქი რჯანი, და, ვაი-ვამ, მსაჯეს უბრალოდ, არ მომცეს მე აჯანი, და!

ვაი, სიკვდილო

რა დავიბადე, სოფლით ვიბადე, ვაი, სიკვდილო, მწარე სიკვდილო! მეგონა რამე, სოფლისა რა მე, ვაი... მოვჰყევ სოფელსა, ავის მყოფელსა, ვაი... განვცხერ, ვიშვებდი, ვერ გავიშვებდი, ვაი... მატკბო, მაგემა არად სარგემა, ვაი... შენ ვერ გიცნობდი, თუცა მიხმობდი, ვაი... მოხველ ანასდად, მტრად, და არ ჩემ დად, ვაი... მომკვეთე მსწრაფლად, მიწას მეც ღაფლად, ვაი ... მოგშორდი ცოლსა, შვილს, თანამყოლსა, ვაი... მოგშორდი ძმასა, გამყარე დასა, ვაი... მეგობარს, სულთა, საყვარელთ ტკბილთა, ვაი... მომკალ, მომკვეთე სოფლის მოკეთე, ვაი... სხვაგან გამგზავნე, დამხვდენ მე მავნე, ვაი... მუნ გამიკითხეს, დამცეს, დამწიხეს, ვაი... რად ენდევ სოფელს, ანასდის მყოფელს? ვაი... თუ იქ იხარე, აქ კი იხარე, ვაი... დამხვდნენ მტარვალნი, მწარედ მტანჯველნი, ვაი ... ულხენი მიმყვა, მითხრეს ეს სიტყვა, ვაი...

სალბუნად გულისა

1 მრწამს, მისის სარჯლით აშკმული ჯოჯობხეთს პირი იცოდა, მას ვევედრები, რომელმან არარა ცოდვა იცოდა; მას შემწედ ვხადი, მის წინა ვინ სულის წმინდით იცოდა, შემინდოს ყოვლი რეგვნობით, რაც ჩემგან რამე იცოდა.

2 გამსაჯა მიწვივ სოფელმან, უფრო ყველასგან აჯამა, არ შემიწყალა არათი, არ გამომართვა აჯა-მა. ამავსებინა ცრემლითა კალთა, ფიალა, აჯამა, მწვე მომაწყინა სოფლისა ასე უბრალოდ გარჯამა.

3 დაუტევე სახლ-სამყოფი, თვისნი ტომნი, მონაძეები, დავკარგულვარ უცხოს თემსა, ვარ არვისგან მონაძეები. ვინ დამბადე, შემიწყალე ყველასაგან მონაძეები! შემომძარცვე, რაც მაცვია, ჭირი, ჭმუნვა, საძაძეები.

4 დამეკლიტა ლხინთა ბანი, მორჩომილა განა კარი, ცხრა მწვერვალი სახმილისა გულშიგან მაქვს განაყარი; დამილტვია უბე, კალთა, წინც ბევრი მაქვს განაყარი. რა ბრალია, შენი მჭვრეტი ექმნას სულსა განაყარი.

5 ჩემთა ნათქვამთა მოწმობა კვლავ ლექსმა მიყოს «მაჯამა». ცრემლთა ნაკადმან აავსო, ნახეთ გაცნობოს მაჯამა, დამწვა სოფლისა საცთურმა, ველარა სცემოს მაჯამა. უკეთ არ მწამდე ამისგან, მკითხოს მეჩიტმა, მაჯამა.

6 მომინდა საწყალთ ტრფიალთა ცეცხლი მოუდვა, ალები, ვადინო დაუწყვეტელად თვალთა ცრემლისა წყალები, საყვარელისა შორ-ყოფნით გავხადო შესაწყალები; სოფლის მიმყოლთა ყოველთა სცნან, როგორა სჭირს ძალები.

7 კეკლუცთ ზედა ხარ ხელმწიფე, ტრფიალთ ცეცხლს უდებ, მაღამით. მანდით ნასროლმა ისარმა გული გამიპო მალ ამით. სხვას ვისმცა ეძლოს კურნება, ცუდად შვრებიან მაღამით, მიჯნურნო, მოდით, მიტირეთ, ცრემლი მავასხეთ, მაღამით.

8 გიშრისა მშვილდმა, მელნის ტბამ, გლახ, გული წყლული მიწამა, ბროლმა და ლალმა გარევით ლამის დღეთ სიგძე მიწამა, ცრემლი მდის

მიწყვი თვალთაგან, ვეჭვ, გულმა შენმაც მიწამა, რად არ გეწყალვის მიჯნური, შეშქამოს უდროდ მიწამა.

9 მხნეო, შენს გარდამკიდესა მჭირს ასე ძნელი ჭირები, ფარვანებრ ვიწვი, ბულბულებრ ეკალთა შინა ვირები, უსჯულოს ვისმე, გლახისებრ მაქვს ესე განაჭირები; იმ სოფელს ვერას ვიკეთებ, აქა მაქვს ლხინი ძვირები.

10 ვარდს ყინვა ფერსა ვერ ართმევს, იგი მას მისსა წილებსა, სახმილი მძაფრად მგზებარი არ აღნობს ისრე ცვილებსა, ქასრი ვერ გასთლის რკინასა, შენ რომ სთლი კაცთა გულებსა, ბასრი მკვეთელი შიშველს ტანს რით დასდებს ამა წყლულებსა?

11 ცეცხლს უგავს ღაწვი, ცეცხლისგან უფრო მწვავს, უფრო მედება რა ვნახე მიწყვი საჭიროდ, ფეხი მახესა მედება; მიმტაცა სული დღესიქით, რას მარგებს გულის მე დება? მიტირონ ძმათა საწყალი, ან და თუ ვინმე მედება.

12 რა მოვილო, ეს არ ვიცი, შენთვის მსგავსი იგავები, გაგიძვია, დიად, მიღმარ სიგონჯე და იგ ავები, ტრფიალთ შენთა სალალობოდ იწმინდები, იგავები, ჭირსა ძნელსა გაუხსნელსა ამ საქმითა იგ ავები.

13 ციხეს ზიხარ მეტად მაგარს, არვის ძალუძს შოვნა ძალად, ნებით კარსა არვის უღებ სამოთხეში შესავალად; ისარს ისვრი წამწმისაგან, ცეცხლს გარ უღებ ტრფიალს ალად, ვერ გაუძლებს ვერცა ერთსა, გული იყოს ბასრად, სალად.

14 ლექსსა მივეყვ სამიჯნუროს, ვარ ტრფიალი, განახელი, დამიწუხა თვალნი სხივმან, ველარა ვქენ განახელი; გიშრის თხზულმა ტოილომა გული შეკრა, განა ხელი! შეყრასა ჰგავს მზის და მთვარის, თუცა თავი განახელი.

15 რა ვარდმა პირი გაშალოს, გაღიმდეს, გაიცინოსა, მაშინლა მისმან მჭვრეტელმან ნეტარ რათ მოიწყინოსა! მწვანეზე წითლად ნაშაღსა ზედ ცვარი გაეყინოსა, მინახავ მაშიგ მავალსა, შენ იგი მოგეყივნოსა.

16 ყვავილსა მრავლად შეყრილსა მათსა სამყოფსა, კანებსა, მწვანეს

ხავერდად ნაშალსა, შიგ რუსა მომდინარებსა, ალვის-ხე მაშიგ მდგომელი აშვენებს ბაღთა არებსა, კეკლუცთა შიგან მყოფელი, გავხარ მის შესადარებსა.

17 მზესა შუქსა რომ წაუხვამ, ხომ არა ხარ, რომ ვთქვა ღამე, ვარსკვლავების მიფარებლად მზესა ჯობხარ კინაღამე, მთვარის უფრო ბნელს ანათებ,მას რას ვაქნევ იყოს სამე. ჰე, ზოჰალო, მისი შედრა, თუ შეგეძლოს, შეიწამე!

18 ჩრდილოს ვარსკვლავი მის ადგილს ზის, არა არ აკლდებისა;ყოფი მნათობი მთიებნი გარშემო მას ევლებისა; მის გარემოსა მიწურვა ვერვისგან შეიძლებისა, მას ბაძავ, ღაწვნი მიჯნურთა რა ეკრთოს, დაიკლებისა.

19 მაისში კარგად მოსული ქართ ღელევდეს ყანაო, წყლის პირსა მდგომსა სათიბსა ნიავი სძრევდეს ანაო, მიგიგავ დამვრა წარბისა, ვით შექმნა აგრე მანაო. ხამს, რა ვერ გჭვრეტდეს მიჯნური, გულსა დაიცეს დანაო!

20 სრულად სიბრძნისა საუნჯის კარი რაც მქონდეს, დამელოს, ან მაგალითი პლატონის, ან პითაღორის დამელოს, ვჯდე გულის მზრახად სამუდმოდ, თავი ქვე სადმე დამელოს, საკადრად შენსა ქებასა ვერ ვიტყვი, სულიც დამელოს.

21 მას პირი უგავს ბროლსა და შიგ ლალი გამჭვირვალობსა, ბაგე - ვარდისა ფურცელსა, კბილნი მარგალიტს ძალობსა, ტანი - ალვასა მრხეველსა, მჭვრეტელნი მწვე საბრალობსა; მე გაუხდივარ ქარვად და ტან-ლერწამ რომ უწყალობსა.

22 თვალი მიგიგავს ჯერანსა, წარბი ზანგუბრელს, სულო, და, შენმა ბაგისა ციმციმმა ფერი ყაყაჩოს სულ ოდა, აღმასის პირის სადარით ხამს მზისა სხივი სულ ოდა, საბრალოს შენთა ტრფიალთა, სიცოცხლეც, გული სუ ლოდა.

23 ენახათ მისი სიტურფე, გული სხვაგვარად ქცეოდა, ეტყოდა თავსა, არ ვიცით, აწ რა ნუგეში ქცეო და, ხამს, ამ ჭირისთვის თუ გვეძლოს,

შეგიპყრათ სვეო, ქცეო, და. მართ მისწუროდათ მათ სული, გასცლოდა, გაცაქცეოდა.

24 ღაწვ-წითელი და თმა-გრუზი, კბილ-თეთრი, თვალი შავია, შვიდთა მნათობთა ვარსკვლავთა არ ძალუცს მისი დავია, სუფთა, წყნარი და სათუთი, კეკლუცთა მოსართავია, უკვდავებისა ზაგები ვარდ-შაქრით შენაზავია.

25 თვალს მისცემს წყალსა პირველებრ, რა ნახო სული და გული, ყვავილისებრივ გაშალოს მისგანვე გული დაგული, გააღოს კარი ლხინისა, ჭირისა კარი დაგული, გაშალოს ვარდის კუკური, ჩემშია მისი დარგული.

26 რა მზე გარდაჯდეს ვერძზედა, აერმა შექმნას თბობანი, ამწვანდეს ტყე და მინდორი, მფრინველთ დაიწყონ ხმობანი. აყვავდეს ყოვლი ქვეყანა, ტრფიალთა შექმნან დნობანი; ქართლსა გაჰყროდეს, ისპაანს კაცს მიხდომოდეს ნობანი.

27 რა სჯობს მაისში ტფილისსა, ვარდი გარსკვლავებრ ესხასა! მწვანედ დელევდეს გარემო, ცვარი ცის მაზედ ესხასა, თუ არ უშმაგო, ვინცა ქნას, მაზედა რითმე ესხასა? მე ასე მითქვამს, უთუოდ ის კაცი იყოს, ეს ხასა.

28 ბულბულისა რაღა გითხრა მრავალფერად მაზედ ხმობა, გლახ, მისისა მიჯნურისა მუსიკურად შესხმა, მკობა, თავს დაბრუნვა, ზედ დაბნედა, რა მობრუნდეს, ჭიკჭიკობა, ტრფიალთაგან საანდაზოდ მათგან მაზედ არაკობა.

29 ჭიკჭიკობდეს ვარდს ბულბული, ზედ ხე იდგეს ჩრდილის ფენით, მის ქვე იჯდეს მოყმე ვინმე, მხიარული ხმობდეს ენით, თვით გვერდთ უჯდეს მისი ჯუფთი, მინა თასზე მონადენით, რა ბრალია, საწუთროო, იგი შექნა ცრემლთა დენით!

30 ცაცხვი დგას ტურფად ნაზარდი, შტო მსხვილი, შუა ვაკესა. ყვავილი ფერად-ფერადი გარ უდგას მისა ბაკესა, მუნ ფარალათად მსხდომელთა ლხინი რათ გაინაკესა? სმენ უცხოფერსა ღვინოსა, კულები არაკრაკესა.

31 გაზაფხულზე დიდგორს ჩირთი არა ჰქონდეს განაშალი, მუნ მივიდენ

სანადიროდ, ვაჟკაცთ იწყონ: «კარ, გაშალი». ჯერგა მაღლა მოიძახდეს, ნადირთ მისცენ რბენას ძალი, აქ დასცენ და იქ ისროდენ, გააწითლონ სისხლით წყალი.

32 ლილოს ტბაზე წეროობას, ნეტარ, რამცა შეეღარა! შავარდნისა ნადირობით ვისმცა თავი შეეზარა! ჩირგვის მწყერს და ღაღღას ხოცდენ, სეფქით გორად დაეყარა, მუნ მწვანეზედ კარვად დასხდენ, ლხინსა ხელი წაეყარა.

33 ზარს ჩასაგდებსა ქორებსა აშურებდიან სატევად, მოვიდენ, შექნან ნადიმი, სახლსა ზარობდენ სატევად, რა ბრალი არის, ეს ჟამი კაცსა შეჰქნოდეს სატევად! სისხლისა ცრემლსა გაეწნას, გუგა საბრალოდ სატევად!

34 რა ივნისში წყლებმა შტონი გაამრავლოს გარდადენით, მის წყვეტისა შექცევისთვის მოარობდენ გარდადენით! ბელტსა ჰყრიდენ, იძახოდენ: «ძელი ძელსა გარდადენით!» თევზსა ჰყრიდენ ნაპირზედა, არ ეტევის, გარდადენით.

35 კოჟორიც ითქმის ერთ რათმე, თუ ჰავამ არ იაოსა, ყვითლად ყვაოდეს ბაია, ნარგიზი ვერ ედაოსა; მუნ ბულბულისა ზახილმა კაცს სევდა მოაქაროსა, ხობზის და კაკბის ლაპობით, ვეჰვ, თავი შეგაზაროსა.

36 შუას ივლისში თრიალეთს სხვა თემი რამც ეღარაო, ჯერ მწყერაობით შექცევა, თუ ცამცა მოიღარაო, მერმე ქციისა დასაგვლა, ორაგულს ჰყრიდენ გარაო, ჯერით, ზიდვით და აკიდვით ყოვლთ თავი შეაზარაო.

37 წყალსა ნაწყვეტსა მწვანეზედ მჭვრეტელნი მზერდენ ას ერთით, იჭერდენ მაშიგ კალმახსა: «დაჭერ» - იძახდენ - «ასერთ!» კვლავ მოდიოდეს მინდორად არჩვი, ირემი ა სერთ. მისმან მნახავმან ეს მითხრას, ეს ისე ვაქო ასე რით?

38 მაშინ შამბიანს მთა-ვაკე მრავალფრად აყვავდებოდეს, ბროლისა მსგავსნი წყარონი ციმციმით მოსდინებოდეს. სამოთხის მსგავსის ჰაერთით გულს ჭირი მოლხინებოდეს, ცუდი ცდა არის, გაყრილსა სხვით გული დაედებოდეს.

39 რა მიმართონ მისა მზღვარსა, მხიარულთა დაიბარგონ, მას ღამესა რაც მართებდესთ, იარალი მოივარგონ, დილას ჯელგა შემოხვიონ, თავის მკვრელსა კარგად არგონ, სწყვეტდენ, ჰხოცდენ, სისხლის მათით სევდა სულა დაიკარგონ.

40 ჯერგის მფთხალსა მონარბოლსა ხარსა შამბი ედებოდეს; დამაშვრალსა წყაროთათვის გულსა ცეცხლი ედებოდეს, ჩამოვიდენ, კარვად დასხდენ, წინა რქანი ედებოდეს, უგზავნიდენ დანიშნულთა თვისსა, გინდა ედებოდეს.

41 როჭოს ლაპი მომავალთა შექნან ბევრი საგალია, გნოლი წითლის დევნებითა ქვე მიწაზე საგალია, კალმახისა გასაწყვეტლად დაუნაყონ საგალია, ვაჟ, სოფელმან დღენი ჩემნი აწე ცუდათ სა გალია!

42 ამას უკან მხიარულნი, გაემართნენ შავნაბადით, ფარავანზე შექცეულნი თევზსა სწვევდენ მუნა ბადით, არჩვსა ხოცდენ, სხვას ნადირსა, თუ რამ ჰქონდეს მთას ნაბადით. მნახთ არ აქონ, ვით იქნების, თუ ქვეყნად არს იგ ნაბადით.

43 ნუ გიკვირს, რომ ტბის-ყურისა ქება ვერ ვთქვათ ახლა სრული, გაიხსნების უცხოთ რათმე მუნ შეკრული მწარედ გული; ხენი ზრდილნი ტურფად რათმე ნაპირს უგავს შემორგული, სხვა კალმახი მის კალმახთან დიად არი დაკარგული.

44 ხევ-ღრმა რისათვის დავაგდოთ, ან ფილტვიანის არები, მინდვრად მოსული მანძილო რქა-მალლად ზრდილი ხარები, კვლავ ნიამორი უცხონი, დომბისა შესადარები. გაამოს ერჯევანმაცა, თუ დაგზვდეს კაი დარები.

45 რა გათავდეს ეს შექცევა, კვლავ მოვიდენ ისევ ტფილისს, აბანოსა განისვენონ, ქებაც ითქმის მცირე ძილის; სანუკარი მრავალფერი სიმრავლეა უცხო ხილის, იშვებდენ და იხარებდენ, ვის რა ჰქონდეს, თავის წილის.

46 თუ გაკითხვა სოფელს ჰქონდეს, კაცი ძაძოს იქ რათ წეროს, მუნებური შექცევანი ვინ აღრაცხოს, ან ვინ წეროს? აიყვანონ გავაზები, მხარ-

ბარკალსა სწყვეტდენ წეროს, შავარდნითა შექცევასა, ვამ, სოფელო, მიმაწევ როს?

47 შემოდგომაზე სომხითმა, ვეჭვ, თავი მოგაწონოსა, ახალს გამოსულს ქორებსა ფრთა კარგად დაესწოროსა, ხობობი მაღლა ფრინვედეს, კაკაბი დაეღონოსა, ტაბლით ნამაღლი იხვები კამარით ქვეშ ეგოროსა.

48 ძოვნია არის საქები, ვაჟკაცთა გამჭიმავია, ფიცხლად დახლტოდეს ყურდგელი, სროლაზე ჰქონდეს დავია, იქვევდენ ბევრგან მწევარნი, ზოგისა დამჭირავია; ბერნიც ამგზავსოს ყმაწვილსა, ეს, მითხარ, როგორ ავია!

49 ხუნანამდი დღივ და დღივე მიწყვი ჰქონდეს ესე ყოფა. დებედას და ქციაზედა გულს არ უყონ ლახვარს ყოფა, ოყარს გავაზს ადევნებდენ, ისა ჰყვაო კარგა ყოფა. აწ ტფილისივ მოიგონონ, კვლავ არ უყონ იმას ყოფა.

50 ცოტას ხანსა მოისვენონ ყარაისთვის განახელთა, დროთ მისწერონ ყოვლთა წიგნი ამ საქმეზედ მათ მხმობელთა, მოკრფეს ჯარი სატურფალი, «ვახი» ჰქონდეს მუნ მჭვრეტელთა. გაემართნენ მხიარულნი, მიგრანიდენ მთა და ველთა.

51 ლოჭინს შეექცენ კაკაბსა, სად ჩადის მცირე წყალია, საჯოგის ჭალას მივიდნენ, ცეცხლს ჰქონდეს მაღლად ალია, მეორეს დღესა ხობობსა დამართონ დიდი ძალია, ტყე მოირეკონ, ნადირთა გაავლონ ერთპირ ხალია.

52 ნაგებით დაგვხვდეს ყორული, ტახი ლომებრივ მბრძოლია, ირემი, შველი სახუნდარს ფიცხლად რამ შემომსვლელია; მაშინ ხამს თვალის სიმარჯვე, ხელი ფიცხობის მქნელია, მართვან მეფეს მოკლულნი, კვლავ მიჰყონ ლხინსა ხელია.

53 ჯელგა ნახონ, გარდასთვალონ, სულ მოსულა, ანუ არა, გარდამკვრელი გააჩინონ, გააყენონ მათგან გარა, მათ ასწერონ, ვითა ხამდეს, ვინ ვისთანა დაეკარა. შუალამეს გაემართნენ, რად ვისმემცა დაეზარა.

54 შემოართყან მინდორს ჯელგა ცხენ-ფიცხელი, მუხლად ძალი,

დაეკარნენ, ნელა მიჰყვნენ, მათგან იყვნენ დაუმალი; მუნ ქურციკი შიშისაგან შექნილიყოს მწვე საწყალი, ლიკლიკასა მონარბენსა ზოგმან მოჰკრას ვერცა თვალი.

55 რა გითხრა მაშინ მუნ მყოფთა კეკლუცად მოვანებანი, ბედაურთ ცხენტა სიმსუქნე, ან უცხო რიგით მკობანი, იარაღთ ტურფად გაწყობა, არა თუ ცუდად დებანი, მტერთა საჭიროდ სანახნი მოყვასთა იმედებანი.

56 ცხენი ჰყვანან ბედაურნი, კაცი ლომთა შესადარი, მათ ქარქაშნი გაუწყვია მტერთა მათთა შესაზარი; მწვე ხმარობენ სადავესა, არც მკლავი აქვსთ მოუხმარი, თრთოლა მოსდის მოსვლისათვის, დგას ჯერნისა ბევრგან ჯარი.

57 რა მოსვლა შექნას ნადირმა, გაუხდეს მათის თავითა, მათრახი მის დროს იხმაროს, მშვილდსა დაზიდონ დავითა, წინ გარდამხტალს და მართალს მხარს გაეწყვნენ კარგ- სადავითა, ზოგი იქ დასცენ, ზოგს დაჭრილს მისდევდენ მისად ავითა.

58 მათთა ცხენტა სირბილითა მიწა თრთოდეს, ვითა წყალი, ცას ღრუბელად მტვერი ჰქონდეს, სისხლი ველზე განაშალი, ზედ ეყაროს მუნ მოკლული მათგან სულა შეუწყალი. სხვა მისებრივ თუ გენახოს, მე გამკიცხე, ან მომკალი.

59 რა აშალეს, ჯარი მოდის დაფანტული, დანაწყვეტი, მხცოვანი და ბერიკაცი მუნ შექმნილა განარეტი, ერთმანერთსა ვინც წაუსწრებს, რბევა არი მეტის-მეტი, ჩოხოსანთაც აუღია მათად სამტროდ ხელთა კეტი.

60 რა გაათაონ, ზოგს ჰქონდეს მოწყენა მიუთხრობელი, თავსა მართლობდენ მიზეზით, გამოჩნდეს მათიც მთხრობელი, ზოგი თქარ-თქარით იხარებს მათი გულისა მდებელი, ზოგნი ცილობენ: «მე მოვკალ, შენ ძალისა ხარ მქებელი».

61 მოდიოდეს აწ მოკლული, ბატონს წინა იდგეს ხორა, ზოგს უბოდოს, შინ გაგზავნონ, სხვა რა იყოს მისი სწორა? მოკვლისათვის ცილებაა, ვინ კარგათ ჰკრა, ან ვინ შორა. ამ ლაღობით ლხინად სხედან, ამის უკეთ იამო რა?

62 არ გაძლენ სისხლთა მათთაგან, არ შეიცოდეს მკვდარია, მაღლიანს ჯელგა მოასხეს, შექნეს ზეიმი, ზარია; ფრანგთ ომს ამსგავსეს, რაც მათგან მუნ თოფი განაყარია. ჰყრია მოკლული მრავალი კაცთაგან მოუხმარია.

63 მათ მიმართეს აღრინტალსა, კიდევ ჰყარეს მასცა ხელი, ქორს და ძაღლსა ადევნებდენ, ხერხსა ცდილობს მისებრ მელი; იქაც შეხვდენ ნაფთხალს ჯერანს, რა გაფანჩვით იყვნენ მსვლელი, ცარიელად გამოსულთა დევნა უყვეს დიად ძნელი.

64 ამას უკან სულისათვის უდაბნონი მოილოცე, წმინდას დავითს თაყვანი-ეც, ერთი მაღლი გაიოცე, ბერთუბანო ჩიჩხიტურით, ცოდვა ჩემი ამიხოცე! ნათლისმცემლით წამებულო, დოდოვ, მტერი დამიხოცე!

65 მიუნდობო საწუთროო, მოყვისისთვისც ხარ მიწყვი კრული, ჩალხისებრივ ბოლოს თავსა, თავს ბოლოს ჰყო მოარული; თვით ეს ყოფა კაცსა ჰქონდეს და შეჰქნოდეს დაკარგული, როგორ გასძლოს მან სიცოცხლე, თუ არ ჰქონდეს სალებრ გული?!

66 პირველ მაღხინა სოფელმა შანბიანთ არე-მარებსა, ყარაიას და სომხითში, დიდგორის გასახარებსა, სხვას რას შექცევას, რას შვებას, არ კაცთა დასაზარებსა, აწ დამსვა მარტო, გასჭვრიტეთ, ქუჩუქას სახლსა, სარებსა!

67 რას ვარგა კარგი საჭმელი მარილზე მოუწონია? ვისამცა მძივი აღმასად ყირათით მოუწონია?

აწ ვხედავ კარგსა ნასეტყვად, ავია, მოუწონია, შალგსაც ყვავილი დაარქვეს, მას თავი მოუწონია.

68 აწ გავათავე ლხინი და ვთქვა ჰირი შეუწონარი, სიყრმითგან ჩემი მწირობა კაცთაგან მოუგონარი, რა სიგლახაკე, შიმშილი, სიშიშვლე დასალონარი. მამამებნინეს წერაქვი, აწ გამიჩნდების ონარი.

69 მზეს ღრუბელი მოეფაროს, დააბინდებს, დაცაჰფარავს, ვარდი მზის შუქს რა ვერ ნახავს, ფერს წაართმევს, დაცაჰქარავს, აწ მეც შევხვდი ამგვარ დღესა, შესაწუხარს, შესაზარავს, ვერ ვეწიო საწადელსა, ვად, სოფელი დღესა მპარავს.

70 ვიყავ მოყვსისა სიმაღლე, მტერთა დამცემი, მხარავი, ყმათ პატივისა მდებელი, მიმცემი, მიწყივ მხარავი, სამღთოც ვიცოდი, საეროც, მექმენ აწ ზურგი მხარ-ავი, დაუნაშავლად შემექნენ უწყალოდ ძვლისა მხარავი.

71 შეკრბენ ჩემზედა თვისტომნი, საყოლთაც მომიძულესა, ვინც მხევალთაგან შიშობდენ, მანც ჩემზე კბილი ილესა; გამომიმეტეს საკვდავად, რაც მექონდა, განიწილესა. ვის ვიმედობდი, მათ უფრო გამკიცხეს, გაცამკილესა.

72 ორბს ვინმე სტყორცა ისარი, ეცა, ქვე იქმნა მდებარე, განკვირდა: «ჰაერთ სიმაღლე რა მომწვდა გულსა მგებარე?» გასინჯა, იცნა მისივ ფრთა ისარსა ზედა მწებარე, თქვა: «ჩემთაგანვე მომედვა ცეცხლი უშრეტი, მგზებარე».

73 მათ უგბილთ და უმეცართა რათ მომიდვეს ცეცხლის ალი, რა ვაწყინე ასე ძნელი, რა მიადგათ ვისგან ძალი? ყველა ფიცით მპირდებოდენ, არვინ მყვანდა შემომწყრალი. ეს არ ვიცი, რა შევცოდე, შემქნეს ასე შეუწყალი!

74 თავი დავაბი ჭირსა და ვზივარ უხსნელსა კარებსა, წამ-და-წამ ვისმენ ამბავსა სამსალის უფრო მწარებსა; ავს მექადიან სიკვდილსა, მტერთაცა შესაზარებსა. მაინც მოველი ღთისაგან დროს რასმე გასახარებსა.

75 არ ისმინეს მოციქულთა, თორმეტი ხმობს, გინა ათი. ვისცა ძმა სძულს, სიყვარული ღვთისა მწამდეს მათგან რათი? მოყვარე ვართ, რჯულით ძმანი, ერთხელ ვიყავ მეფეც მათი, არცა ერთსა არ მიხედეს, გამიკეთეს უცხო ხლათი.

76 არ ვიშიშვი, რადგან რომე თაყვანსა ვსცემ ღვთისა კრავსა, უსამართლოდ მტერთა ჩემთა საკვრელითა ისი კრავსა; კიდევ ეტყვის წმიდას მერკვირს, ივლიანებრ მასცა კრავსა, აყარყუმებს ტყავსა ჩემსა, აწ ბოხობსა რომე კრავსა.

77 ყმაზე წამიხდა წყალობა, ცუდ რაცა სამსახურები, ამხანაგთზედა სიკეთე, სხვათაგან შესაშურები, ძმათა და თვისთა მოყვრობა, რა ჩემგან მოსასურები. განმამეს ასე უბრალოდ თვალთ ცრემლთა მომაწურები.

78 მტილი ყვავილით აღვსილი მე ნებით ჩემით ვინარე, ჭირნი ეგზომნი

ურიცხვი ჩემკენ, არ ვიცი, ვინ არე. სულ გამიმტერდენ მოყვასნი, აწ, მითხართ, კარგი ვინ არ ე? ძნელსა დავები, თუ შენვე არ მიხსნი, შექენ ვინ არე.

79 ცრუმან სოფელმან სიმუხთლით, მწვე მიკვირს, ჩემთვის აგო რა! მან კაემანი უხსნელი შეყრით შეჰყარა, აგორა. ვერ მომიძვრია, არ ვიცი, გულსა ასეთი აგო რა. დღე ჩემი წინათ წარსრული ყრმათ ჩიკორისებრ აგორა.

80 რას ვაბრალებ საწუთროსა, ვამბობ, მიყო ამან ესო, რაც მე შევსვი შესასმელი, ესე ხელსა ვისცა ესო? ვარდი მედგა ბაღსა ჩემსა, არ თუ სამე ნარი ესო, მე აღმოვფხვარ, სხვას ვის ეძლო მისთვის რამე ძირსა ესო?

81 საწუთროსა ცხენსა ვიჯექ, ლურსმანი ვქენ მონაწევი, მრავლად იდგა ბაღსა მისსა ხილი მწიფე, მონაწევი, რაცა მწადდა, მას ვიხმევდი ხელით მქონდა მონაწევი. ახლა ვქნილვარ მტერთ სახრალად იქით-აქეთ მონაწევი.

82 აღმემართა კაემანი, ეს არ ვიცი, როს იხაროს, ვინც ა ღვთისა მიუნდობლად, რამც იკეთოს, რამც იხაროს? ესეგვარმან თავი თვისი იპირუტყოს, ხამს იხაროს. კაცი ცრუ და უგუნური მომერიდე, ნუ ი ხარ ოს!

83 განმიფრინდა სვისა ქორი, არ თუ არი განახადად, ბედი, სვე და სპა და ჯარი ყველა მექმნა განახადად; ცრემლი მიმდის უფრო მისგან, რა სელი ქნან განახადად, მწვე მიჯობდა სხვაგან მევლო, განა დვალად, განა ხადად!

84 ჰე, თაო, პირველ შვებულო, აწ უცხო ჭირსა ვარდია, საკვრელსა ძნელად სახსნელსა, მთხრებლსა მოღრმოსა ვარდია; მკვიდრი უმკვიდრო შევიქენ, სამყოფთგან გარე ვარდია. ღაწვი შემქნია ზაფრანად, ვის ვერა მდრიდა ვარდია.

85 ვერ მივეც, რაცა მემართა, ხარკი სოფლისა მე ცადა, მოვიდა ქარი ხორშაკი, ანაზდად სამე მეცა და, ვერ მოვიფარე საფარი, დამწვა სხვებთანა მეცა და, რა მწვე მიჯობდა სიბრძნითა თავი სხვარიგად მეცადა!

86 ის მოსავალი პირველი დასეტყვა, ასე მეხა რა, ზე-აღმართული სვე-ბედი ანაზდად ვნახე მეხარა,სამსალის უფრო გამწარდა, რაც ამას წინათ მეხარა, არ გიკვირსთ, სოფლის სიმუხთლე, დემად შემქნია მე ხარა?

87 მაღლად მყოფო, სოფლისაგან ბოლოდ მიწად დაწყვეტილო, სოფლის ნასთთა მსხვილად სთულთა უცხოდ რათმე დაწყვეტილო, რუო, ხარბად მომდინარო, მლაშისამებრ დაწყვეტილო, სახელოვან ბიძა-ძმათა, მამით უწყლად დაწყვეტილო!

88 მეფეს არჩილსა სძრახევდენ, სხვას თემს რომ იყო მვლელია, იგ ანთებულსა სახლ-კარსა შეექნა დამანელია; მეც მასვე მძრახვენ, აქ მოველ, მაშ, რა ვქნათ, რა საქნელია? მას ლომსა, ვეფხებრ კისკასსა, ჭკუა ჰქონია მთელია.

89 იადონისა მოწყენა ხამს ვარდსაც დაეზაროსა, დაჭკნეს სამოთხის ყვავილნი, რალათი გაეხაროსა? ათთვის ყაყაჩო-ზამზახმან ქვე თავი დაიხაროსა, ნარგიზმან, ია სუმბულმან სატირლად მათკენ აროსა.

90 თუცა უთქვამთ, დარამ არი ეტლნი, სვენი და ბედია, მაგრამ ამათი მიყოლა ბრძენთაგან გაუბედია.იგია ყოვლის მპყრობელი, ყოველთა ზედა მხედია. სოფელი - ჩვენი მესისხლე - ზღაპარი არის, ყბედია.

91 სოფლის ხლათის დაფაცვრითა ჭირს დავები გაუგებსა, უცხო რამ სჭირს, ზოგს ლხინს მისცემს, ზოგს ლახვარსა გაუგებსა; ზოგს აგორებს ეკალზედა, ზოგსა ვარდსა გაუგებსა, ზოგს ძირამდის სახლს დაუქცევს, ზოგს ქორედად გაუგებსა.

92 მე სანთელი მრავლად მნთები მეყსა შინა მექრალეზა, არ დავარდი, მეცა მომხვდა სხვის დამწვრისამებრ ალეზა. ვჩივი, თუცა არვინ მისმენს, რა ვქნა, თავი მებრალეზა. ვერრა ვირგე, მომეწყინა ესოდენი მე ბრალეზა.

93 ერთა ღმერთი არ იწამეს, ბერთა რჯული შეურაცხყვეს, არას კერპსა არ უქნია, ჩემ საქმეზე იმათ რაც ყვეს. მოლა ღმერთსა მახვეწებდა, ჩემთა მკვლელთა ბერნი დაყვეს, ჩემს ცოლშვილთა ტყვედ ებებდენ, საქონელი იავარყვეს.

94 თუცა ვიყავ ამათს რჯულზე, მაშ, ესენი რას მტერობდენ? თუ

ქრისტესთვის თავი დავსდევ, მაშ, ისინი რათ მაქრობდენ? უცხო არის ჩემი საქმე, საარაკო, თუ ფიქრობდენ. მილთონთა ვსჩან მეფედ მათად, თვის ტომსა სწადს, რომ მაქრობდენ.

95 მაწვიეს თანამხლებელთა: «საქმის არა ხარ მქონელი,ლექსი თქვი, ნუთუ ჯავრისა არ იყო განამყოლელი.» მეც დაუჯერე, თქვენც ნახავთ, რისაც საქმის ვარ მდომელი. ამითი გავლე ცოტას ხანს სოფელი დაუდგრომელი.

96 კაცს ვისმე სახლი-სამყოფი, ზღუდე უყვარდეს ამბარით, იგ ტყვიას როდის იქონებს, ამას უსუნებ ამბარით. ვზარდო ფერადი ყვავილნი, მოვილო მთით და ამ ბარით, მას ვინ გაუშვებს, გამკილვენ: «ამან მისთანა ამბა რით».

97 მაგრამ ვნახე, რომ ურევდენ ყვავილებში ამ რეანსა, ბევრი ვინმე მას უბნობდა: ყველაზედა ამრეანსა. მისა მსგავსად ეგებ ვინმე იკითხევდეს ამრე ან სა, არ სურნელით სულ უკლებსა, მცირედ რამე ამბრეანსა.

98 ლექსები რამ ვთქვი საბრალო მტერთაცა შესაწყალია, ვინც წაიკითხავთ, ამაზე ცრემლით აგევსოს თვალია, ხარბად ადინეთ, სოფლისგან არის რამ დასავალია. ნუ მიენდობით უნდოსა, ბოლოს არ გიყოსთ ძალია!

99 კაცს შევხვდი ბრძენსა, ეს წიგნი მაზადაც უგემებია. ვარქვი: ამ ზღვაში ჩავარდნილს რა ხილი უგემებია? «რადგან გწადს სიტკბო - მან მითხრა - ჯერ ნახე უგემებია, ქვენარის თაფლი უეკლოდ არავის უგემებია.»

100 რა ვქნა, რასათვის გავეწყევ კაცსა უზრდელსა, ვირასა? ვინც გაიგონებს, მევე მგმობს: «ემოყვსა კაცსა ვი რასა». გავრიდო აწვე, ის მიჯობს, გამიხდებოდეს ვირ ასა. ვგმობ საწუთროსა მუხთალსა, უცხოსა, გასაკვირასა.

101 კაცს სოფლის ზრუნვა ესე სჭირს, აროდეს გაახარებსა, თავმომწონს სულსა გვამშია დასდრეკს და გაახარებსა,| გონია სიბრძნე ისწავლოს და უფრო გაახარებსა, განგებით ნაცვეთს კაბებსა ამით ვერ გაახარებსა.

102 მწვე სჯობს უენო ენიანს ამ საქმის მიწყვი მქონესა, უკაცურს სახლსა

მჯდომელსა, ვერა-რის ვერ გამგონესა, რა მართებს, საქმის შემძლებსა, ჭკუაზე თავმომწონესა, ჭაში მჯდომელსა ხელ-შეკვრით მტერთ ასე დამამონესა.

103 მაინცა ვწერ, თუცა სევდით ვარცა მწარედ შეგვარლული, ხან მოვილხენ სოფლისაგან, ხან ჯავრით მაქვს თვალთა ლული. ეს მიკვირს, თუ როგორა სძლებს, არ ეყრების გვამსა სული? მაღლი მასვე, ვინცა მომცა ასე შემძლე ჭირთა გული!

104 უცხო რამ სჭირს ცრუ სოფელსა, ვისაც სვენი მიადგების, ანწლიც მისის წალკოტისა რა მიწათა დაეგების, ყოვლს ყვავილთა უკეთა სჩანთ, მას აქებდენ, არ ეგების. რა გაბრუნდა, ვარდი მისცე, მოყვასთ ლახვრად დაეგების.

105 ვინც მთხრებლსა სთხრის, ამას ცდილობს, თვით იქნების ჩავარდნილი, ვით მორჩება გაუსვრელად, ვინც აკეთოს მიწყივ მილი? არ დახუჭო, ეს იცოდე, არ მოგივა თვალთა ძილი. რაც ვინმე ქნას, მისა მსგავსად გაიტანოს მისი წილი.

სულხან-საბა ორბელიანზედ

რადგან დაშვრა ასე საბა, ქება მმართვეს აწყა მეცა, შეუყრია მრავლად სიტყვა, რა ვიხილე, სიბრძნე მეცა; სად ვნახევდი ასრე კრებით, ქვეყნად მევლო, გინდა მეცა, საქმით სცანით, თუ ვისწავლი, ვით ვინაღვლი, კიდევ მეცა. სიყრმიტგან იყო მუდამად სიბრძნის სწავლისა მსახველი, სამოცდაექვს წელს იკითხა, სთქვა: ვერასი ვარ მმარხველი. იარა ბევრი ქვეყანა, ბევრისაც იყო მნახველი. ორბელიანმა საბამან სახელითა ქნა სახელი.